

ВІДГУК
офіційного опонента – кандидата педагогічних наук,
доцента Юник Тетяни Іванівни
на дисертацію Хе Сюефей
«УДОСКОНАЛЕННЯ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ
В УМОВАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»,
що подана на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Прискорене збільшення об'єму інформації в сучасних соціокультурних умовах потребує розробки інноваційних технологій підготовки майбутніх учителів хореографії до професійної діяльності. Методологія таких технологій має ґрунтуватись на взаємозв'язках музичного і танцювального видів мистецтва. Саме тому вагомої актуальності набуває проблема удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії в умовах вищої педагогічної освіти.

Аналіз дисертаційної роботи засвідчує, що Хе Сюефей використала оригінальний принцип структуризації матеріалу, який дозволив послідовно і всебічно висвітлити результати дослідження. Зокрема, слушною видається побудова першого розділу дисертації *«Теоретико-методологічні основи музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії»*, де в історичному аспекті розглянуто психолого-педагогічні підходи вивчення характерних особливостей музичної підготовки означених фахівців у педагогічних університетах України і Китаю. Ретельно описано китайські національні традиції в галузі хореографії, які увібрали в себе основи народних танців, придворних танців, мистецтво китайської опери, елементи бойових мистецтв та китайської філософії тощо. Основними особливостями китайської хореографії Хе Сюефей визначає: танцювальну форму, яка традиційно представлена рухом по спіралі і колу; симбіоз елементів бойових мистецтв, акробатики, релігії і традицій китайського народу; специфічну форму рухів рук і положень пальців, а також координацію очей і рук.

Особливу увагу Хе Сюефей приділила аналізу предметного поля

дисциплін фахового циклу «Гра на музичному інструменті», «Основи історії та теорії музики», «Аналіз музики в хореографії», який дав змогу виявити значення кожної з означених навчальних дисциплін в удосконаленні музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії (дис. стор. 60-73, автореф. стор. 6, 13 тощо). Автор наголошує на тому, що зв'язок танцювальних рухів і музики не обмежується тільки узгодженістю загального характеру. Розвиток музичного образу, зіставлення контрастних і подібних музичних побудов, особливості ритмічного рисунка, динамічних відтінків, темпу – все це може відобразитися в русі. Разом з тим, рух допомагає повніше сприймати музичний твір, який, у свою чергу, надає йому особливої виразності. У цій взаємодії музика набуває провідного значення, а рух стає своєрідним засобом виразності художніх образів. На основі цих загальних положень у дослідженні представлено зв'язок засобів виразності музики і хореографії (дис. стор. 48-59, автореф. стор. 7, 13 тощо).

Заслуговує схвальної оцінки висунута Хе Сюефей теза, що музична підготовка майбутнього вчителя хореографії в умовах вищої педагогічної освіти залежить від рівня набутих знань з теорії та історії музики; майстерності гри на музичному інструменті; володіння навичками читання нотного тексту; вмінь визначати жанр, музичну форму, засоби виразності музики та хореографії тощо (дис. стор. 55-61, автореф. стор. 6-7 тощо).

У другому розділі *«Методичні основи організації музичної підготовки вчителя хореографії»* обґрунтовано та класифіковано групи методів, які доцільно застосовувати під час реалізації запропонованої моделі цілеспрямованого вдосконалення музичної підготовки вчителів хореографії. Системна цінність цього розділу підтверджується застосуванням компетентнісного, індивідуально-діяльнісного, культурологічного та жанрового методологічних підходів до оптимізації процесу їх музичного навчання. Ці підходи надали змогу Хе Сюефей досконало розробити педагогічні умови і методи формування означеного феномену та визначити принципи музичного навчання студентів-хореографів, за якими відбувається

їх фахова підготовка. До них належать: принцип співвідношення усвідомленого та інтуїтивного способів пізнання, принцип системності та послідовності, принцип поєднання традицій і новаторства, принцип індивідуалізації та диференціації, принцип емоційного способу музичного пізнання; принцип розвитку свідомого ритмічного чуття; принцип спрямованості на удосконалення музичної підготовки. У дисертації доводиться (стор. 76-82, 178 тощо), що дотримання запропонованих принципів та їх впровадження в освітній процес сприятиме не тільки засвоєнню музичних знань, а й розвитку виконавських умінь та навичок гри на музичному інструменті.

Доцільним вважається розмежування музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії на компоненти, що створило підґрунтя для розробки авторської моделі формування означеного феномену. У запропонованій моделі музичну підготовку майбутніх вчителів хореографії Хе Сюефей поділила на два блоки: музично-теоретичну і музично-практичну підготовку (дис. стор. 86-101).

Заслуговує схвальної оцінки застосування в авторській моделі такого методу, як «мозковий штурм», який вона розмежовує на три етапи:

перший етап – чітке формулювання завдання;

другий етап – генерація ідей;

третій етап – розбір і оцінка ідей (дис. стор. 96).

Саме на заключному етапі мозкового штурму передбачено реалізацію певної ідеї.

У контексті сказаного, Хе Сюефей доцільно застосовує і метод кейсів, в основу якого покладено аналіз конкретних навчальних ситуацій (case study). Саме цей метод вона спрямовує на засвоєння виконавських навичок і отримання досвіду в певних напрямках, зокрема при проміжному та кінцевому ухваленні рішень. Завдяки методу кейсів дисертантці вдалося сформувати у студентів як аналітичні, так і практичні навички (дис. стор. 97-98).

На особливу увагу заслуговує інформація третього розділу дисертації *«Дослідно-експериментальна робота з удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії»*, де викладено зміст і результати педагогічного експерименту.

Оцінку музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії Хе Сюефей здійснювала за мотиваційно-когнітивним, емоційно-ціннісним та творчо-виконавським критеріями. За показники першого критерію було взято вияв інтересу та бажання отримувати музичні уміння і навички для хореографічної діяльності; обізнаність у стилях і жанрах музики; здатність до аналізу та порівняння. Показниками другого критерію були прояв здатності емоційно відчувати та сприймати музичні твори різних стилів і жанрів; вміння естетично оцінювати музичні твори. Третій критерій вимірювався вмінням творчо застосовувати музичний матеріал у хореографічних комбінаціях; здатністю до оригінальних рішень мистецьких завдань у процесі хореографічного навчання.

Слід зазначити, що запропоновані Хе Сюефей показники цих критеріїв всебічно віддзеркалюють стан музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії, яку вона розмежувала на три рівні: низький, середній та високий.

Особливо слід відзначити ретельний опис формувального експерименту, який характеризувався трьома послідовними етапами: спонукально-інформаційним, рефлексивно-скерованим та підсумково-результативним. Перший етап спрямовувався на набуття музикознавчої інформації як підґрунтя музичної підготовки, на підвищення рівня фортепіанної підготовки, на розвиток у студентів ціннісного ставлення до фортепіанного навчання та збагачення знаннями з музики у процесі її використання в хореографічній діяльності, на набуття виконавського досвіду та його творчу адаптацію у хореографічній діяльності. Другий етап забезпечував інтеграцію музичних знань та розвиток умінь аналізувати музичні твори, виконувати їх на музичному інструменті. Він передбачав

збагачення студентів знаннями з музики в процесі її використання у хореографічної діяльності та формування виконавських навичок. Третій етап націлював студентів на оволодіння методами та прийомами самостійної роботи, на удосконалення організаційних і виконавських умінь, на спрямування їх у хореографічну діяльність.

Результати дисертаційного дослідження Хе Сюефей дійсно містять наукову новизну. Вона полягає в тому, що:

вперше обґрунтовано структуру музичної підготовки вчителя хореографії, що дозволило визначити компоненти (мотиваційно-когнітивний, емоційно-ціннісний, творчо-виконавський) та рівні сформованості (високий, середній, низький) означеного феномену; розроблено педагогічні умови удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії; розроблено та обґрунтовано складники моделі удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії (мета, принципи, наукові підходи до розв'язання проблеми, навчально-методичний супровід, педагогічні умови, які впливають на удосконалення музичної підготовки студентів, критерії та показники сформованості її компонентів, результат дослідно-експериментальної роботи);

уточнено теоретичну сутність поняття «музична підготовка майбутніх вчителів хореографії», яке розуміється як професійно-значуща здатність майбутнього вчителя хореографії, що включає: 1) сукупність мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної діяльності майбутнього вчителя хореографії; 2) усвідомлення сутності музичної підготовки та вміння здійснювати музично-теоретичний аналіз виконуваного твору; 3) готовність майбутнього вчителя хореографії до творчо-виконавської діяльності;

удосконалено навчально-методичний супровід музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії для вищих навчальних закладів;

подальшого розвитку набули положення щодо оптимізації процесу удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії за допомогою створення інформаційного навчального середовища.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Хе Сюефей, необхідно висловити деякі міркування/зауваження, які виникли в процесі рецензування роботи і вимагають окремих пояснень.

1. У дисертації на сторінках 55-61 та в авторефераті на сторінках 6-7 зазначаються три навчальні дисципліни, які складають основу музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії: «Гра на музичному інструменті», «Основи історії та теорії музики», «Аналіз музики в хореографії». Разом з тим, жоден із показників запропонованих критеріїв оцінювання досліджуваного феномену не віддзеркалює майстерність гри на музичному інструменті. Саме тому вбачається за доцільне до показників творчо-виконавського критерію додати ще показники, які б відображали результативність музично-виконавської діяльності, наприклад: відсутність текстових помилок; відсутність метро-ритмічних помилок; відсутність художньо-сміслових помилок тощо.

Оцінювання музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії за такими доповненими показниками значно збагатило б репрезентативність отриманих результатів в ході експериментальної апробації ефективності розробленої авторської моделі.

2. В авторефераті та дисертації зазначено (автореф. стор. 11; дис. стор. 133, 143, 152, 160 тощо), що до складу творчо-виконавського компоненту музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії входить прагнення до активного опанування виконавськими вміннями і навичками. Втім, розроблена автором друга педагогічна умова передбачає стимуляцію мотивації до оволодіння виключно музичними знаннями та вміннями, тоді як навички залишилися поза увагою дослідника. При цьому психолого-педагогічною наукою доведено, що, незалежно від методологічного підходу до алгоритмізації триєдиної структури «знання – вміння – навички», вона є непорушною і взаємозалежною. Окрім того, завдяки автоматизованому характеру навички мають більш високий ступінь готовності діяти згідно мети. Розгляд означеної складової музичної підготовки майбутніх вчителів

хореографії зробив би дисертаційну роботу всебічнішою.

3. Автор слушно наголошує, що на початковому етапі музичної підготовки вчителів хореографії особливої уваги заслуговує удосконалення умінь читки нот з листа. Втім, практика хореографічної діяльності доводить, що за умови відсутності концертмейстерів та акомпаніаторів вчителям хореографії також стають у нагоді вміння і навички гри по слуху та імпровізації. Врахування цього аспекту в методиці музичного навчання вчителів хореографії допоможе значно підвищити їх мобільність, адаптивність до змінних умов професійної діяльності та стресоростійкість.

4. Запропонована автором модель удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії передбачає виключно навчання гри на фортепіано. Натомість, загальновідомо, що у танцювальних колективах використовуються й інші музичні інструменти (баян, акордеон тощо). Універсалізація розробленої методичної моделі удосконалення музичної підготовки вчителів хореографії з використанням інших музичних інструментів суттєво підвищила б її практичну значущість.

5. Дисертаційне дослідження, без сумніву, вирішує актуальну для музичної підготовки вчителів хореографії проблему, а отримані результати свідчать про його новизну і практичну значущість. Однак, стратегічність наукового мислення автора інколи втрачається у загальних висновках, які перевантажені інформацією тактично-пояснювального характеру. Подекуди це заважає сприйманню глобальних ідей, запропонованих автором.

Втім, всі висловлені зауваження/міркування мають рекомендаційний характер і є додатковим доказом самостійності індивідуального науково-пошукового стилю дисертантки.

Робота Хе Сюефей є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне і практичне значення. Автореферат повністю відображає зміст відповідних розділів дисертаційної роботи. Основні положення дослідження достатньо апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня і висвітлені в 19 одноосібних

публікаціях: 9 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному виданні, 9 статей та тез у збірниках наукових праць та матеріалах науково-практичних конференцій.

Таким чином, вважаємо, що дисертаційне дослідження «Удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії в умовах вищої педагогічної освіти» заслуговує позитивної оцінки, відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567 щодо кандидатських дисертацій, а його автор Хе Сюефей заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання.

14.06.2019 р.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри кіно-, телемистецтва
Київського національного
університету культури і мистецтв

Т. І. Юник

В. о. ректора
Київського національного
університету культури і мистецтв

І. С. Бондар